

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија

Воронешки државен универзитет
Русија

Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип
Македонија

Воронежский государственный университет
Россия

Goce Delcev University in Stip
Macedonia

Voronezh State University
Russia

Прва меѓународна научна конференција

Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip Macedonia	Voronezh State University Russia

Прва меѓународна научна конференција   Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

Ф И Л К О F I L K O

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ   ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип   Штип   Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Нецати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујиќ (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце
Делчев”, 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)

а) Културологија - Собери

COBISS.MK-ID 101960202

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Ева Гёргиевска (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Софья Заболотная (Россия)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)
Юлиа Дончева (Болгария)
Неджати Демир (Турция)
Зеки Гюрел (Турция)
Ахмед Гюншен (Турция)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Даниела Костадинович (Сербия)
Тамара Валчич- Булич (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Реа Луйич (Хорватия)
Биляна Марич (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)

Ученый секретарь

Татьяна Уланска
Мария Тодорова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция
Даница Атанасовска-Гаврилова (македонский язык)
Софья Заболотная (русский язык)
Биляна Иванова (английский язык)

Техническое редактирование
Костадин Голаков
Славе Димитров

Адрес организационного комитета
Университет им. Гоце Делчева – Штип
Филологический факультет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македония

Воронежский государственный университет
Филологический факультет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия
Э-почта: filko.conference@gmail.com
Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Violeta Dimova (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Daniela Koceva (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Necati Demir (Turkey)
Zeki Gurel (Turkey)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Rea Lujic (Croatia)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)

Conference secretary

Tatjana Ulanska
Marija Todorova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Sofya Zabolotnaya (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State University

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP.....	17
2. Асимопулос Панайиотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Vabic – Vjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳгтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНАЯ ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донев Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ	209
25. Заболотная Софђа - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarjeva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES.....	275

33. Иљина Татјана - ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛУЖЕБНЫХ СЛОВ В РУССКИХ И АНГЛИЙСКИХ СЛОЖНОПОДЧИНЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЯХ: ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА	283
34. Iskrev Dimitar - KEY CHARACTERISTICS OF SUCCESSFUL EDUCATIONAL COUNSELING OF SCHOOL'S CLASS.....	291
35. Jakimovska Svetlana - ON TRANSLATION OF CHURCH-SLAVONIC ORTHODOX TERMS IN FRENCH.....	297
36. Jankova Natka, Jovcheska Silvana - THE ART OF BUSINESS ENGLISH	307
37. Јованов Јане - ПЕРСПЕКТИВИ ЗА НОВИ УЧЕБНИЦИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	315
38. Јованов Јане, Ромашевска Катерина - „ИЗГУБЕНАТА ГЕНЕРАЦИЈА“ – „ИЗГУБЕНА“ НИЗ ИСКУСТВАТА И ЗНАЧЕЊЕТО.....	323
39. Јорданов Кири, Чапова Загорка - ВЛИЈАНИЕТО НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ ВРЗ НАСТАВАТА И ОДНОСОТ НАСТАВНИК – УЧЕНИК.....	333
40. Јосимовска Верица - КНИЖЕВНОСТА КАКО СВЕДОК НА ИСТОРИЈАТА	345
41. Југрева Марија - ДИСТОПИСКА ЛИТЕРАТУРА – ПРЕДВЕСНИК НА ИДНИНАТА ИЛИ САМО ТРЕНД ВО МОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА.....	351
42. Караниколова-Чочоровска Луси - ЖЕНСКИОТ ИДЕНТИТЕТ И МЕНТАЛИТЕТ НА ЕДНА РУСКА И ЕДНА МАКЕДОНСКА АНА (ИЛИ: ЗА РОДОВАТА „ДРУГОСТ“ НА ТОЛСТОЕВАТА „АНА КАРЕНИНА“ И НА „АНА“ НА ЈОВАН КОТЕСКИ).....	357
43. Касаповска-Чадловска Милена - КОНСТРУКЦИИ СО АТРИБУТИВНИ ГЛАГОЛИ ВО ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	365
44. Кеџан Ана - WAS CATHERINE EARNSHAW A VAMPIRE? A REVISITING OF WUTHERING HEIGHTS.....	377
45. Китанов Блаже, Китанова Ирена – ТАЈНАТА НА РУЖАТА ВО МАЛИОТ ПРИНЦ НА ЕГЗИПЕРИ.....	385
46. Китанова Ирена, Петрова Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ЧИТАЊЕТО И РАБОТАТА СО ТЕКСТ ВО ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА.....	393
47. Ковалев Геннадий - К ВОПРОСУ ОБ АВТОБИОГРАФИЗМЕ В РОМАНЕ А.С.ПУШКИНА «ЕВГЕНИЙ ОНЕГИН».....	401
48. Кожинкова Весна - КОСМОПОЛИТИЗМОТ ВО ТВОРЕШТВОТО НА КОЛБЕ И ЛАФАЗАНОВСКИ.....	409
49. Коробов-Латынцев Андрей - «СМЕРТЬ УНИВЕРСИТЕТА» РЕКОНСТРУКЦИЈА ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ ФРИДРИХА НИЦШЕ (ПО РАБОТЕ «ЛЕКЦИИ О БУДУЩНОСТИ УНИВЕРСИТЕТА»).....	417
50. Коцева Весна, Тодорова Марија, Уланска Татјана - ПРЕГЛЕД НА КРИТИЧКИТЕ ИНТЕРПРЕТАЦИИ НА КРЕШЕНОВИОТ МОДЕЛ НА УСВОЈУВАЊЕ/УЧЕЊЕ НА НЕМАЈЧИН ЈАЗИК.....	423
51. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - КУЛТУРА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ИДЕНТИТЕТ	431

52. Krsteva Marija - BIOGRAPHICAL FICTIONS ABOUT THE GREAT AMERICAN AUTHORS F. SCOTT FITZGERALD AND ERNEST HEMINGWAY	439
53. Кузмановска Драгана, Шекеринова Емилија - ИНФОРМАЦИСКИ И КОМУНИКАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СОВРЕМЕНАТА НАСТАВА ВО СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	449
54. Kurteshi Voglushe, Gulevska Valentina - COMPARATIVE MONITORING OF BEHAVIOR OF PROBLEMATIC PUPILS IN KOSOVO AND MACEDONIA	457
55. Kyrchanoff Maksym W. - LITERATURIZING MODERNIZATIONS IN PRE- AND POST-MODERN SOCIETIES: DESTRUCTION OF ARCHAICNESS IN CONTEXTS OF INTELLECTUAL OPPOSITIONS OF BARBARISM AND CIVILIZATION CATEGORIES IN HISTORICAL TIME	463
56. Kyuchukova Sylvia - INCLUSION OF CHILDREN RAISED IN INSTITUTIONS TO THE DEVELOPMENTS IN THE SPHERE OF HEALTH BEHAVIOR.....	475
57. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ СМИ	483
58. Леонтиќ Марија - A1 и A2 ЗАЕДНИЧКИ РЕФЕРЕНТНИ РАМНИШТА НА ЗАЕДНИЧКАТА ЕВРОПСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА ЗА ЈАЗИЦИ И НИВНАТА ПРИМЕНА ПРИ ПОДГОТВУВАЊЕ УЧЕБНИЦИ ЗА УЧЕЊЕ ТУРСКИ ЈАЗИК ВО ТУРЦИЈА И ВО МАКЕДОНИЈА	489
59. Мајхошев Андон – ГОВОР НА ОМРАЗА ВО ТРАДИЦИОНАЛНИТЕ МЕДИУМИ ВО РМ. ПРИМЕРИ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	501
60. Макаријоска Лилјана, Ѓорѓиоска Жаклина - ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ВО ПОЕЗИЈАТА НА МИХАИЛ РЕНЦОВ	509
61. Малинов Зоранчо - ШТИП, „ЧЕТ’РСЕ“ И УНЕСКО - КАКО ДА СЕ ИСКОРИСТИ ВПИШУВАЊЕТО НА ШТИПСКИОТ ОБИЧАЈ НА СВЕТСКАТА РЕПРЕЗЕНТАТИВНА ЛИСТА НА НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	515
62. Мануковска Татјана – ЗИМНИЕ СВЯТКИ В С. ПЕРШИНО И СИНИЕ ЛИПЈАГИ НИЖНЕДЕВИЦКОГО РАЙОНА ВОРОНЕЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	523
63. Марковиќ Михајло, Новотни Соња - ЗА НЕКОИ СЛОВЕНСКИ ЈАЗИЦИ (МИНАТО, СЕГАШНОСТ И ИДНИНА)	533
64. Меркулова Инна - ПАРАМЕТРИЧЕСКИЈ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗИКА	541
65. Меркулова Ирина, Марјана Розенфелд - ЯЗЫКОВАЯ ИГРА В РОССИЙСКИХ РЕКЛАМНЫХ ТЕКСТАХ	549
66. Методијески Дејан, Голаков Костадин - ПРЕГЛЕД НА ПОЗНАЧАЈНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ВОДИЧИ	555
67. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела, Петрова-Ѓорѓева Емилија, Китанова Ирена - ПОВРЗАНОСТА МЕЃУ ОБРАЗОВАНИЕТО, ПРАКТИКАТА И ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ ЦЕЛИ ВО ОПШТЕСТВЕН КОНТЕКСТ	565

68. Мирчева-Бошевска Билјана - МОЖНОСТИ И НАЧИНИ ЗА ПРЕВОД НА ФРАЗЕМИТЕ	573
69. Михайлова Елена, Цзяннань Чжан - КОНЦЕПТ «МУЗЫКА» В ТВОРЧЕСТВЕ С.В. РАХМАНИНОВА В КОНТЕКСТЕ РАЗЛИЧНЫХ ИСКУССТВ	581
70. Михајловиќ Костадиновска Сања – МЕТАФОРИТЕ ЗА ДОН КИХОТ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	591
71. Молчанова Н. - АСТРАЛЬНИЙ КОСМОС КОНСТАНТИНА БАЛЬМОНТА	605
72. Moretti Violeta - LATIN PROVERBS AS A TWO-WAY ROAD OF CULTURAL TRANSFER	615
73. Нацев Трајче, Веселинов Драган - КУЛТУРНАТА ИСТОРИЈА НА ШТИП ВО ПРАИСТОРИЈАТА	623
74. Недюрмагомедов Георгий - СОДЕРЖАНИЕ ТЕОРИЙ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКОВ РЕАЛИЗУЕМЫХ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛАХ СЕВЕРНОГО КАВКАЗА	631
75. Ниами Емил - ПОЛИТКОРЕКТНОСТА ВО МАКЕДОНСКАТА ЈАЗИЧНА СРЕДИНА	639
76. Никодиновски Звонко - СЕМИОЛОГИЈАТА НА ЖЕНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК - ЖЕНАТА ВООПШТО И ФИЗИЧКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЖЕНАТА	645
77. Николовска Кристина - ПОЕТСКИОТ БЛЕСОК НА ГЕНАДИЈ АЛГИ ВО МАКЕДОНСКИ КОНТЕКСТ	655
78. Ничева Весна, Ашкилова Маја, Иванова Адријана - ПРОФЕСИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ НА НАСТАВНИКОТ – КОМПЕТЕНТЕН НАСТАВНИК НА 21- ВЕК	663
79. Новотни Соња, Марковиќ Михајло - КОНТРАСТИВНОСТ НА ДИЈАХРОНИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИКАЖАН ПРЕКУ СТАРОСЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ	669
80. Орлов Алексей - ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОРТРЕТ РЕВОЛЮЦИИ В КНИГЕ ИВАНА БУНИНА «ОКАЯННЫЕ ДНИ»	681
81. Петрова Снежана – ИНТЕРКУЛТУРНОСТА ВО КОМУНИКАЦИЈАТА (РАЗМИСЛУВАЊА ЗА КУЛТУРНО-ЦИВИЛИЗАЦИСКИТЕ И ОБРАЗОВНИТЕ ПЕРСПЕКТИВИ)	691
82. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Коцев Митко - ВОСПИТНАТА ФУНКЦИЈА НА УЧИЛИШТЕТО ВО СОВРЕМЕНОТО ОПШТЕСТВО	699
83. Петрова-Ѓорѓева Емилија, Мирасчиева Снежана, Китанова Ирена, Коцева Даниела - СОВРЕМЕНОТО УЧИЛИШТЕ КАКО ОРГАНИЗАЦИСКИ СИСТЕМ	707
84. Петрова-Џамбазова Снежана – МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО ТЕЛЕВИЗИСКИТЕ РЕКЛАМНИ ПОРАКИ	713
85. Петровска-Кузманова Катерина - МАКЕДОНСКИТЕ ОБРЕДНИ ПОВОРКИ ВО ИСТРАЖУВАЊАТА НА НИКИТА ИЛИЧ ТОЛСТОЈ	719

86. Popova Ana - THE REPRESENTATION OF ST. NICHOLAS THE WARM-HEARTED PROTECTOR AND ST. SIMEON THE STILYTES IN THE CHURCH OF ST. GEORGE AT POLOŠKO	727
87. Pop-Zarjeva Natalija, Iliev Krste - THE BYRONIC HERO: EMERGENCE, ISSUES OF DEFINITION AND HIS PROGENIES	741
88. Попоска Соња - АКЦЕНТОТ И АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО ЈАЗИКОТ НА МЕДИУМИТЕ	749
89. Правдина Ирина - КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛИЗ ТЕРМИНОВ РОДСТВА В ДИАХРОНИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И СЕРБСКОГО ЯЗЫКОВ).....	759
90. Пресилска Јасмина – ВЛИЈАНИЕТО НА ФРАНЦИЈА И ФРАНЦУСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И КУЛТУРАТА ВО БИТОЛА	765
91. Продановска Весна - ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК.....	775
92. Пухова Татјана - РАСТИТЕЛЬНЫЕ ОБРАЗЫ В ВОРОНЕЖСКИХ КАЛЕНДАРНЫХ ОБРЯДАХ	785
93. Ramadanski Draginja L. - SOVIET BOOK OF THE DEAD	797
94. Ряполов Сергей - ВВЕДЕНИЕ В ФИЛОСОФИЮ» ВАСИЛИЯ НИКОЛАЕВИЧА КАРПОВА И ФОРМИРОВАНИЕ ОРИГИНАЛЬНОЙ РУССКОЙ ФИЛОСОФСКОЙ ТРАДИЦИИ	805
95. Сандева Васка, Деспот Катерина - АРХИТЕКТОНСКИ ЗАВЕСИ ВО ПРОСТОР ПРИЧИНА ЗА ДРАМАТИЧНОСТ ВО ПРОСТОР.....	817
96. Сидорук Екатерина - «МАССОВЫЙ» ЧЕЛОВЕК В КОНТЕКСТЕ РОЕВОЙ ЖИЗНИ (НА ПРИМЕРЕ ПОВЕСТИ «ГОЛУБОЕ И КРАСНОЕ», РАССКАЗА «КЛЮЧАРЕВ И АЛИМУШКИН»)	825
97. Симионска Магдалена - МОРФОСИНТАКСАТА И МЕСТОПОЛОЖБАТА НА ПРИЛОШКИТЕ ОПРЕДЕЛБИ ЗА НАЧИН ВО АНГЛИСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	829
98. Симоска Силвана – ГЕРМАНСКО-МАКЕДОНСКИ ЗАЕМКИ И/ИЛИ ЛАЖНИ ПАРОВИ.....	839
99. Sîrbu Otilia - BETWEEN SACRED AND PROFANE.....	857
100. Smilkova Viktorija - INTER-LINGUSTIC ANALYSYS OF APOLOGIES IN MACEDONIAN AND ENGLISH	863
101. Ставрева Веселиновска Снежна, Кирова Снежана - КОРЕЛАЦИЈА И ИНТЕГРАЦИЈА НА НАСТАВНИТЕ СОДРЖИНИ СО ЕКОЛОШКА ТЕМАТИКА НА ЧАСОВИТЕ ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО Р. МАКЕДОНИЈА	877
102. Стојанов Трајче - ДОСТОЕВСКИ КАКО ЛИТЕРАЛИЗАЦИЈА НА ФИЛОСОФИЈАТА НА СОЛОВЈОВ	887

103. Стојаноска Иванова Татјана, Анастасовски Иван, Томевска Илиевска Елизабета - ИНТЕРКУЛТУРНИОТ ДИЈАЛОГ И СПОРТОТ	899
104. Сулејмани Умит, Челик Махмут - МЕТОДИ И ТЕХНИКИ НА ЧАСОВИТЕ ПО ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ СПОРЕД ПРОЦЕСИТЕ НА КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ	905
105. Тамкина Вера - МУЗЕЙНОЕ ЕКСПОНИРОВАНИЕ КАК ХУДОЖЕСТВЕННА ПРАКТИКА НА СОВРЕМЕННОМ ЕТАПЕ.....	915
106. Танеска Александра П., Здравковска-Адамова Благојка - ИСКАЖУВАЊЕ МИНАТОСТ СО СУМ И ИМАМ-КОНСТРУКЦИИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК СО ОСВРТ НА НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО АЛБАНСКИОТ ЈАЗИК.....	923
107. Тантуровска Лидија - „МАША И МЕДВЕДЪ“ НА МАКЕДОНСКИ	933
108. Тасевска Марица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ГЕРМАНСКИТЕ ЈАЗИЧНИ ВАРИЕТИТЕ ВО АВСТРИЈА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ Ј АЗИК КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК „SCHRITTE INTERNATIONAL“.....	943
109. Тернова Татјана - ИСТОРИЧЕСКАЯ КОНЦЕПЦИЈА А. МАРИЕНГОФА В РОМАНЕ «ЕКАТЕРИНА»	951
110. Тефова Маја Ѓ. - ВОСПИТНО-ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС / НАСТАВАТА ДЕНЕС	959
111. That Thanh-Vân Ton – LA COMMUNE DE PARIS: UNE PAGE D’HISTOIRE MÉCONNUE, DÉFORMÉE VOIRE OUBILÉE.....	971
112. Тихонова Ольга - ОСНОВЫ ТИПОЛОГИИ И ЭВОЛЮЦИЈА РОМАНТИЧЕСКОГО ГЕРОЯ В ЛИТЕРАТУРЕ XIX ВЕКА	979
113. Тодорова Марија, Коцева Весна - ШПАНСКИОТ ЈАЗИК ВО ВИСОКОТО ОБРАЗОВАНИЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.....	989
114. Тоевски Свето - ЗНАЧЕЊЕТО НА СОВРЕМЕНИТЕ ПЕДАГОШКИ ТЕОРИИ И НА ЕФЕКТИВНАТА ИНТЕРАКТИВНА НАСТАВА - ПОГЛЕД НА ПРАКСАТА НА МАКЕДОНСКИТЕ ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТИ И НА ЈАЗИЧНИОТ ОДДЕЛ НА МИТ ИНСТИТУТОТ	997
115. Трајкова Мира - АКЦИОНА ПЕРСПЕКТИВА ВО УЧЕБНИЦИТЕ ЗА НАСТАВАТА ПО ФРАНЦУСКИ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК: AGENDA И VITET	1017
116. Уланска Татјана, Кузмановска Драгана, Кирова Снежана - СЕМАНТИЧКА СПОРЕДБА НА ТЕРМИНОЛОГИЈАТА НА СРОДСТВО ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ СО МАКЕДОНСКИОТ И СРПСКИОТ ЈАЗИК	1029
117. Фролова Анна - ЯЗЫК КЛАССИКИ И ЯЗЫК СОВРЕМЕННОСТИ В ПЬЕСАХ-РЕМЕЙКАХ С. КУЗНЕЦОВА И О. БОГАЕВА «НЕТ ПОВЕСТИ ПЕЧАЛЬНЕЕ НА СВЕТЕ...» И С. ЖАТИНА «РОМЕО И ДЖУЛЬЕТТА: ВОРОНЕЖСКИЕ СТРАДАНИЯ».....	1035
118. Холина Дарья - ЭКСПРЕССИВНЫЙ СИНТАКСИС В ПОЭЗИИ У.Б. ЙЕЙТСА.....	1043

119. Хохонин Дмитрий - МЕТАФОРИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАИМЕНОВАНИЙ ЛИЦ, СВЯЗАННЫХ С МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ И ПРОФЕССИЕЙ	1053
120. Христовска Соња – ЈАЗИКОТ ВО МОИТЕ СОНОВИ И СОНОВИТЕ НА МОИТЕ БЛИСКИ	1063
121. Цветановски Гоце - МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА НЕКОИ РУСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ	1071
122. Цубалевска Мери - АСПЕКТИ НА ПРОУЧУВАЊЕ НА СТАРΟΣЛОВЕНСКАТА ЛЕКСИКА	1079
123. Челик Махмут, Сулејмани Умит - КРИТИЧКИ ОСВРТ КОН ЗБИРКАТА РАСКАЗИ „СЕДМОГЛАВИОТ ЏИН“ НА МУСТАФА КАРАХАСАН	1089
124. Чернобаева Алла - ПРЕДСТАВЛЕНИЯ О ГРЕХЕ И О ВОЗМЕЗДИИ В ВОРОНЕЖСКИХ ДУХОВНЫХ СТИХАХ	1097
125. Чуносова Ирина - РАЗВИТИЕ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	1103
126. Швецова Ольга - ЯЗЫКОВОЙ ОБРАЗ АНТИУЧЁНОГО (НА МАТЕРИАЛЕ ПОВЕСТИ И. ГРЕКОВОЙ «КАФЕДРА»).....	1109
127. Шутаров Васко - ДИНАМИЗИРАЊЕ НА КУЛТУРНАТА ДИПЛОМАТИЈА ВО РУСКО-МАКЕДОНСКИТЕ ОДНОСИ, НАЈНОВИ ПОКАЗАТЕЛИ.....	1117

УДК: 37.018.556:811.111'243

ВАЖНОСТА И ПРИОДИТЕ ПРИ ПРЕДАВАЊАТА ПО ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР ВО ИЗУЧУВАЊЕТО НА АНГЛИСКИОТ КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК

М-р Весна Продановска

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет

Апстракт: Зборувањето е продуктивна вештина или, според група автори, претставува интерактивен процес на конструирање на значењето што вклучува создавање, примање и обработка на информациите. Исто така, се тврди дека зборувањето е клучот кон комуникацијата. Формата и значењето на зборувањето се зависни од контекстот во кој тоа се случува, вклучувајќи ги и самите учесници, нивните социјални улоги, искуства, физичката средина итн. Изговорот е почетен и клучен аспект во развојот на зборувањето како јазична вештина. Целта на овој труд е да се прикаже важноста на правилниот изговор и да се прикажат приодите во предавањата за изговорот при изучувањето на англискиот како странски јазик. Во заклучокот од овој труд се нагласува дека стекнувањето на правилен изговор не е достигнување на ниво на мајчиниот јазик туку целта е да се постигне прифатливо ниво при што оној што го изучува странскиот јазик не би се почувствувал оддалечен од способноста да комуницира, при што изговорот би се појавил како главна бариера.

Клучни зборови: *Зборувањето како јазична вештина, правилен изговор, изучување на англискиот како странски јазик.*

1. Вовед

Зборувањето е продуктивна вештина, односно „...интерактивен процес на конструирање на значење што вклучува создавање, добивање и обработка на информацијата“ (Браун, 1994; Барнс и Џојс, 1997). Мери Ен Канингам Флорез (Канингам Флорез, 1999) тврди дека зборувањето е клучот на комуникацијата. Формата и смислата на зборувањето зависат од контекстот во којшто тоа се случува, вклучувајќи ги и самите учесници, нивните

социјални улоги, искуства и физичкото опкружување. Се смета дека зборувањето се развива најчесто спонтано, но не се појавува секогаш во непредвидливи услови. Јазичните функции (или модели) кои се повторуваат во дадени дискурсни ситуации (на пример, да се одбие покана за кафе, или да се даде молба за отсуство од работа итн.) може да се идентификуваат и да се прифатат како шеми (Барнс и Џојс, 1997).

2. Говорни вештини и познавања

Вештините на еден говорник и неговите навики имаат влијание врз успехот на секоја размена на информации (Ван Дузер, 1997). Говорниците треба да поседуваат способност да предвидуваат, а потоа и да се произнесат според очекуваните модели во конкретните говорни ситуации. Тие, исто така, треба да владеат и со дискретни елементи како, на пример, активноста наречена „turn-taking”, парафразирање, одговарање или пренасочување (Барнс и Џојс, 1997). Другите вештини и познавања за еден говорник/оратор го вклучуваат следното:

- изговарање на звуци, акцент, ритмички структури и интонации на јазикот;
- точна употреба на граматичките структури;
- оценка на карактеристиките на целиот аудиториум вклучувајќи и споделено знаење или општи почетни точки, статус и сила на односите на учесниците, нивоата на интерес, или разликите во перспективите;
- избор на вокабулар кој е разбирлив и соодветен за публиката, како и дискусии што се соодветни на темата и на средината во која се одвива говорното дејствие;
- спроведување на стратегии за подобрување на разбирливоста, а при тоа да се потенцираат клучните зборови, парафразирањето или проверка на слушателот со разбирање;
- употреба на гестови, односно говор на телото;
- да се обрнува внимание на успехот на заемното дејствие и адаптацијата на компонентите од зборувањето како, на пример, речникот, брзината на зборување и комплексноста на граматичките структури, за да се зголеми разбирањето и учеството на слушателот (Браун, 1994).

3. Начин на зборување и говорни ситуации

Постојат три видови на говорни ситуации со кои се среќаваме, а тоа се следните:

- интерактивна;
- делумно интерактивна;
- неинтерактивна.

Интерактивните ситуации вклучуваат разговори лице в лице и телефонски повици, во кои ние периодично слушаме и зборуваме и во кои имаме шанса да побараме објаснување, повторување или побавно зборување од оној со кого зборуваме. Некои говорни ситуации се делумно интерактивни како, на пример, кога зборуваме пред публика во живо, при што правилото е публиката да не го прекинува говорот. Говорникот, гледајќи ја публиката, може да оцени од изразот на нивните лица и јазикот на телото дали го разбираат оние што го слушаат. Некои говорни ситуации може да бидат целосно неинтерактивни како, на пример, кога се снима даден материјал за радиопренос итн.

Според Крашен, зборувањето (како продуктивна јазична вештина) не може да се научи директно туку „се појавува“ само по себе, како резултат на усвојување на компетентност преку разбирлив инпут (Крашен, 1985: 2). Да се изјаснуваме уште пред целосно да го разбираме јазикот носи штетни ефекти, како стрес и анксиозност. Кога учениците имаат задача да се изјаснат на странски јазик, тие се задолжени да користат фонолошки, морфолошки, синтаксички и лексички елементи кои ги запомниле и да го контролираат својот говор на сите овие нивоа истовремено и со брзината на нормално зборување. На пример, кога една ваква задача им е зададена на почетници, тогаш од нив, всушност, се бара да извлечат нешто што тие можеби сè уште не го запомниле и за што не развиле стратегии за обработка. Затоа најдобри методи се оние кои обезбедуваат „разбирлив инпут“ во ситуации без голема анксиозност и кои содржат информации што учесниците навистина сакаат да ги слушнат. Овие методи не го форсираат раниот говор на странски јазик, туку им овозможуваат на учесниците да се изјаснат тогаш кога се „подготвени“, признавајќи дека подобрувањето доаѓа од претставениот комуникативен и разбирлив инпут, а не од принудувањето и корекција на зборувањето (Крашен, 1982: 7).

Според Видоусон (Видоусон, 1978: 57), концептите зборување, читање и пишување не се доволно јасни, така што тој ги прецизира своите ставови преку примери од реченици. На пример, ако ги земеме следниве две парови реченици: „He speaks clearly“ и „She speaks slowly and distinctly“, како и „He speaks persuasively about the need to economize“ и „She speaks frankly about her marital difficulties“, тука глаголот „speak“ не се користи со иста смисла. Во случајот со првиот пар реченици терминот се однесува „на начинот на кој јазикот се манифестира“, а во случајот со вториот пар реченици – „на начинот на кој јазикот се реализира како комуникација“. Според Видоусон, кога се зборува во смисла на зборување – *speaking* – употребата на јазикот (*usage*) вклучува покажување и изразување или на фонолошкиот систем или на граматичкиот систем на јазикот или и на двата (Видоусон, 1978: 57). Зборувањето во случајот „speaking“ како прв аспект од вештината зборување е поврзано со слушање и препознавање на звучните сигнали и се одвива во звучна средина. Видоусон наведува дека „терминот употребен како варијација на фонолошкото изразување е акцентот, а оној

кој се користи како варијација на граматичкото изразување е дијалектот“ (Видоусон, 1978: 57). Втората страна на вештината зборување е поврзана со употребата на јазикот во комуникацијата (use) и вклучува зборување и слушање со разбирање што се однесува на комуникативната функција на речениците кои ги слушаме. Во таа смисла, зборувањето како комуникативно дејствие се состои од кажување и слушање со разбирање, односно: talking = saying + listening. Во природната комуникативна интеракција „чинот на зборување вклучува не само изговарање на звуци туку и употреба на гестови, движења на мускулите на лицето, односно на целото тело“ (Видоусон, 1978: 59). Тука зборувањето е во форма и на визуелна средина.

4. Целта на зборувањето

Во анализата на зборувањето кај учениците Стефанова утврдува дека „многу често, особено во почетокот на процесот на изучување учениците водат псевдокомуникација, односно тие зборуваат, но во реалноста нема размена на информации, туку само се репродуцира кажаното од професорот или од аудиоматеријалот. Кон овој вид зборување можеме да го вклучиме и читањето на глас, што се дефинира како непроменливо“. (Стефанова, 1999: 89).

За да се оствари формирање на исказ се поминува низ неколку психолошки единици. Имено, според Стефанова (Стефанова, 1999: 90) тука се вклучуваат:

► *Мотив на искажувањето*

Ова се однесува на потребата да се искажеме, т.е. да споделиме некоја информација или сопствена мисла. Во случај на дијалог како мотив за искажување може да послужи и желбата да се одговори на изказот на соговорникот во дискусијата.

► *Замислата на искажувањето*

Тоа е излезната задача која ја определува содржината. Учесникот се наоѓа во процес на преод на субјективната смисла на јазичните значења кои се разбирливи за преостанатите учесници во разговорот.

► *Формирање на искажувањето*

Овој процес е составен од три дела и тоа:

А. Прв семантички запис (тоа е неполниот исказ кој понатаму преоѓа во реченица или во полна форма на зборови поврзани еден со друг);

Б. Внатрешен говор (тоа е втората фаза за формирање на исказот);

В. Поширок јазичен исказ (тоа е последната фаза кога внатрешната замисла преоѓа во мисла од поширока форма, т.е. пренесување на информација од едно на друго лице при што исказот како целина преоѓа од еден систем на квалитети од затворена структура).

► *Целта на изучување на зборувањето како вештина*

Целта на изучувањето на зборувањето е да се дејствува адекватно според дадена говорна ситуација или сфера во директен или индиректен контакт. Стефанова ги истакнува следните дополнителни цели при изучувањето на зборувањето:

- усвојување на правилен изговор;
- усвојување на лексички единици што се неопходни за остварување на јазичните намери во дадена говорна ситуација;
- правилна употреба на неопходните јазични средства за реализација на јазичните намери. (Стефанова, 1999: 91).

5. „Општото јадро“ при изговорот во англискиот јазик според Ценифер Џенкинс

Ценифер Џенкинс предлага еден специјален приод кон изговорот на англискиот како јазик за меѓународна комуникација. Таа го дефинира „општото јадро“ на англискиот изговор како *лингва франка* и посочува четири главни карактеристики (Шопов, 2013: 309):

- Инвентар на согласките. Сите согласки се важни со исклучок на ‘th’ како во *thin* и *this*;
- Кластерите на согласките на почетокот и во средината на зборот се важни. На пример, *string* не може да се скрати како *sting* или *tring*;
- Количествен признак на самогласките: контрастот меѓу долгите и кратките самогласки е важен;
- Јадрен акцент, којшто е акцентот врз најважниот збор или слог, се смета за многу важен.

Според Стефанова (Стефанова 1999: 92), изговорот е една од основните препоставки за успешна комуникација и за да се постигне таа цел потребно е самите ученици да изградат навики за изговор, т.е. да научат да изговараат звуци карактеристични за изучуваниот јазик, особено оние кои се тешки и различни од звуците на мајчиниот јазик.

Според Далтон и Сајделхофер, има два начини за да се окарактеризира изговорот како продуктивно дејствие при образување на значајни звуци:

Прво, звукот е значаен доколку се користи како дел од кодот на даден јазик, така што можеме да зборуваме за карактеристичните звуци на англиски, француски, тајландски и други јазици, а во таа смисла можеме да зборуваме и за изговорот како креирање и повторување на говорните звуци;

Второ, звукот е важен затоа што се употребува за постигнување на значењето во контекстот на неговата употреба. Тука кодот се комбинира со други фактори и тоа за да се изведе една возможна комуникација. Во таа смисла можеме да зборуваме за изговорот како говорно дејствие. (Далтон и Сајделхофер, 1994: 3).

Тенч тврди дека „изговорот не е опција на јазикот во поголема мера од граматиката, лексиката или некаков друг негов аспект. Ако општата цел на ученикот е да им зборува разбирливо на другите на јазик различен од

мајчиниот, во тој случај нивото на приемливиот изговор е важно“. (Тенч, 1981: 1).

Вонг (Вонг, 1987) посочува дека дури и кога лексиката и граматиката на говорителите на странски јазик се одлични, доколку нивниот изговор се класифицира под определеното прагово ниво, тие не се во состојба да комуницираат ефективно и ефикасно.

Според Галакјани (Галакјани, 2012), учениците кои го изучуваат англискиот јазик и имаат добар изговор веројатно се подобро разбрани дури и ако прават грешки во другите области, додека оние кои имаат лош изговор нема да бидат разбрани дури и во случај кога нивната граматика е солидна. Таквите ученици можат да решат да избегнуваат да зборуваат и можеби ќе се чувствуваат социјално изолирани, ќе имаат потешкотии при наоѓањето работа и ограничени можности за понатамошно образование. Луѓето се проценуваат според начинот на којшто тие зборуваат така што учениците со лош изговор може да бидат оценети како некомпетентни, необразовани или со недостаток на познавања. Сепак, многу ученици сметаат дека усвојувањето на добар изговор е еден од најтешките аспекти на англискиот јазик.

6. Приоди при предавањето на изговорот

Според Далтон и Сајделхофер (1994: 70), има два приоди кои се насочени кон усвојувањето на правилен изговор: приодот **оддолу-нагоре** и приодот **одгоре-надолу**. Првиот од наведените означува дека учениците започнуваат да учат како се изговараат дадени фонеме, а потоа се фокусираат на интонацијата. Најопшто кажано, кога се предаваат сегментите на изговорот „...супрасегментните функции ќе се погрижат само за себеси“. (Далтон и Сајделхофер, 1994: 70). Андерсон и Линч тврдат дека „...ние го прифаќаме зборувањето преку толкувањето заедно со ред одделни фази на тој начин што притоа се започнува од најниската единица и постепено се оди до повисоките единици, како што е исказот, од кои потоа го извлекуваме нашето толкување на мислата на говорникот (цитирано според Џенкинс, 2000: 80).

Според Далтон и Сајделхофер, што се однесува до приодот **одгоре-надолу** во почетокот вниманието е насочено кон моделите на интонацијата, а потоа е неопходно одделни звуци да се земат како фокусна точка. Со други зборови „...кога прозодиските особености на изговорот веќе се присутни, тогаш неопходните сегментни разграничувања ќе следуваат, но по сопствена желба“. (Далтон и Сајделхофер, 1994: 70).

Селсе-Мурсиа, Бринтон и Гудвин предлагаат друга разработка на два општи приода во однос на подучувањето на правилен изговор: интуитивно-имитирачки приод и аналитичко-лингвистички приод.

Интуитивно-имитирачкиот приод „...ја поттикнува способноста на ученикот да слуша и да имитира ритам и звуци на целниот јазик, без да се

наметнува некаква директна информација“. (Селсе-Мурсиа, Бринтон и Гудвин, 1996: 2).

Аналитичко-лингвистичкиот природ, од друга страна, „употребува информација и инструменти како фонетска азбука, опис на артикулирање, дијаграм на вокалниот апарат, споредбена информација како и други помошни средства кои ги дополнуваат и слушањето и имитацијата и изговорот. Овој природ директно го поттикнува ученикот и го фокусира вниманието кон звуците и ритамот на изучуваниот јазик. (Селсе-Мурсиа, Бринтон и Гудвин, 1996: 2).

Очигледно е дека погоре претставените приоди може да се комбинираат, но од основно значење е да се определи кој природ или која комбинација е најсоодветен/на за избраните цели во подучувањето.

При предавањето на правилен изговор обучувачот треба да има предвид дека изговорот, во споредба со другите аспекти на изучувањето на странски јазик, секогаш ќе биде маркиран со личниот однос кон странскиот јазик и вештините на ученикот. Токму затоа „...никогаш не може да биде директна заемната врска меѓу она што се предава и она што ќе биде научено“. (Далтон и Сајделхофер, 1994: 72). Поради погоре посочените факти, треба да се обрне внимание на определени аспекти на *подучување-учење* (teachability-learnability) (Далтон и Сајделхофер, 1994: 72) кои се поврзани со одредени услови и, поради тоа, се исклучително тешки за предавање. Роуч посочува дека „сложеноста на вкупниот збир на последователни и прозодиски компоненти на интонацијата и на паралингвистичките функции го прави изговорот тежок за совладување... Лично нагласеното користење на интонацијата е нешто што најдобро се совладува преку слушање и разговор со говорници од англиско потекло“. (Роуч, 1992: 168-169).

Далтон и Сајделхофер нагласуваат дека интонацијата како составен дел од предавањето и изучувањето на изговорот претставува проблем. Од друга страна, индивидуалните звучни сегменти во споредба со интонацијата се лесни за предавање, но не се толку важни за комуникацијата. Но, и покрај тоа, акцентот се смета за „сфера со максимално препокривање на комуникативното значење и изучување и затоа е најсоодветна фокусна точка за изучување на изговорот“. (Далтон и Сајделхофер, 1994: 73).

Заклучок

Како што се гледа, усвојувањето на правилен изговор е важен сегмент во развојот на говорните вештини. Шопов наведува дека правилата кои го регулираат зборувањето може да се анализираат на различни јазични нивоа: фонетика и фонологија, морфологија и синтакса. (Шопов, 2013: 309). Изговорот е почетен и клучен аспект во развојот на говорните вештини. Како што потврдува Барнс „...и покрај малите неточности во лексиката и граматиката, учениците сè повеќе се склони да комуницираат ефикасно кога имаат добар изговор и интонација“. (Барнс, 2003: 5). Во денешно време не е

тренд учениците да се изразуваат и да звучат како говорители на мајчин јазик. Всушност, според Мојер (2004) и Сковал (2000) „...редок е случајот кога возрасните ученици по странски јазик успеваат да постигнат ниво на носител на јазикот“ и „...изговорот на ниво на носител на јазикот кај оние кои учат странски јазик во рана фаза од детството е тешко да се постигне меѓу типичните класови каде што се изучува странски јазик“ (цитирано според Канг, 2010: 106). Како што забележува Ур „...целта на изговорот не е да се постигне совршена имитација на локален акцент, туку да се постигне ниво при што изговорот на ученикот ќе биде доволно прецизен за да биде лесен и разбирлив за другите (компетентни) учесници во комуникацијата“. (Ур, 1991: 52). Според Барнс, „...многу поважно за говорниците е да бидат во можност да постигнат ниво на минимална разбирливост – intelligibility (звучните модели искажани од говорникот да се препознатливи на соодветен англиски јазик), прифатлива разбирливост – comprehensibility (слушателот да може да го разбере значењето на она што се кажува) и висока разбирливост (интерпретирање / толкување) – interpretability (слушателот да може да ги разбере целите на она што се кажува)“. (Барнс, 2003: 5). Истражувањата на полето на англискиот како втор јазик утврдиле дека минималната разбирливост, прифатливата разбирливост и неутралниот акцент може да помогнат да се постигне добра усна комуникација.

Користена литература

1. Барнс, 2003: Burns, A. (2003). Clearly speaking: pronunciation in action for teachers. National Center for English Language Teaching and Research, Macquaire University, Sydney NSW 2109.
2. Браун, 1994: Brown, H. D. Principles of Language Learning and Teaching. San Francisco: Prentice Hall Regents.
3. Браун, 2001: Brown, H. D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. White Plains, NY: Longman.
4. Браун, 1994: Brown, H.D. Teaching by principles: an interactive approach to language pedagogy. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents.
5. Браун, 2001: Brown, H.D. Integrating the “Four Skills,” in H.D. Brown, Teaching by Principles: An interactive approach to language pedagogy (стр 232-246) New York: Addison-Wesley Longman
6. Барнс & Џојс, 1997: Бърнс и Джойс, 1997: Burns, A., & Joyce, H. Focus on speaking. Sydney: National Center for English Language Teaching and Research.
7. Картер и Макарти, 1995: Carter, R. & McCarthy, M. Grammar and spoken language. Applied Linguistics, 16 (2), стр. 141-158.
8. Коен, 1996: Cohen, A. Developing the ability to perform speech acts. Studies in Second Language Acquisition, 18 (2), стр. 253-267.
9. Ван Дузер, 1997: Van Duzer, C. "Improving ESL learners' listening skills: At the workplace and beyond." Washington, DC: Project in Adult Immigrant Education and National Clearinghouse for ESL Literacy Education.
10. Видоусон 1978: Widdowson, H. G. Teaching Language as Communication. Oxford: Oxford University Press.

11. Вонг 1987: Wong, R. Teaching Pronunciation: Focus on English Rhythm and Intonation. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Regents.
12. Галакјани, 2012: Gilakjani, A. P. Goals of English Pronunciation Instruction. INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE TEACHING AND RESEARCH VOL. 1, NO. 1.
13. Далтон и Саидлхофер, 1994: Dalton, Christiane and Barbara Seidlhofer. Pronunciation. Oxford: Oxford University Press.
14. Флорез, 1999: Florez, M. C. Improving Adult English Language Learners' Speaking Skills. National Center for ESL Literacy Education.
15. Канг, 2010: Kang, O. (2010). ESL learners' attitudes toward pronunciation instruction and varieties of English. In J. Levis & K. LeVelle (eds.), Proceedings of the 1st Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference. Ames, IA: Iowa State University, (стр.105-118).
16. Крашен, 1985: Krashen, Stephen D. The Input Hypothesis: Issues and Implications. Longman Group UK. ISBN 0582553814 (стр. 77-84).
17. Крашен, 1982: Krashen, Stephen D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Prentice-Hall International (стр. 6-7).
18. Роуч, 1992: Roach, P. Introducing Phonetics. London: Penguin English.
19. Селсе-Мурсиа, Бринтон и Гудвин, 1996: Celce-Murcia, Marianne, Brinton and Goodwin. Teaching Pronunciation: A Reference for teachers of English to speakers of other Languages. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Стефанова, П., 1999: Методика на чуждоезиково обучение. Софија. Издаделство „Парадигма“.
21. Тенч 1981: Tench, P. Pronunciation Skills (Essential Language Teaching Series) Macmillan Education Ltd.
22. Ур, 1991: Ur, P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Cambridge University Press, ISBN 987-0-521-44994-6 Paperback.
23. Џенкинс 2000: 80 Џенкинс, 2000: Jenkins, J. The Phonology of English as an International Language. Oxford: Oxford University Press.
24. Шопов, Т. 2013: Педагогика на езика. Наръчник по комуникативно преподавање и учење на англиски език. Софија: Универзитетско издателство „Св. Климент Охридски“.
25. Шопов, Т., 2008: Свремени езици: подходи, планове, процедури. Ботевград: МББУ.

ISBN 978-608-244-308-9